DOI: 10.33310/2518-7813-2019-66-3-278-283

УДК: 378.016:[80+33+002.1]

Марія ЯКУБОВСЬКА

доцент кафедри інформаційної,
бібліотечної та книжкової справи Української академії друкарства,
м. Львів (Україна)
mailto:mmamariat92@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0003-4937-6976>
e-mail:mmamariat92@gmail.com

Вікторія БУДЗІНСЬКА

військовий психолог,
фахівець з міжнародних відносин та інформаційної безпеки
суспільства Академії Сухопутний військ ЗСУ
м. Львів (Україна)
e-mail:mmamariat92@gmail.com
mailto:mmamariat92@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0003-4937-6976>
mailto:mmamariat92@gmail.com

СИСТЕМА АКСІОЛОГІЧНИХ ЦІННОСТЕЙ У ТВОРЧОСТІ ТАРАСА ГРИГОРОВИЧА ШЕВЧЕНКА – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНИХ СТУДЕНТІВ

На прикладі вивчення творчої спадщини Тараса Шевченка розглядається проблема аксіологічної складової в алгоритмі становлення особистості студентів як важливий компонент формування їхньої професійної компетентності; частково обґрунтовано варіативні технології забезпечення основ культурологічної підготовки майбутніх професіоналів-фахівців. Досліджуються концептуальні аксіологічні засади художньої спадщини Великого Кобзаря, провідних ідей слов'янського єднання та самобутності у творчості Тараса Шевченка на новітньому рівні розвитку української історії дозволяє по-новому осмислити проблему співвіднесення розвитку людської індивідуальності і світу.

Ключові слова: системний, компетентнісний, особистісно-діяльнісний, культурологічний та аксіологічний методи, культурологічна компетентність, професійна освіта.

Фахівець нової епохи повинен усвідомлювати відповідальність, яку бере за творення нових духовно-інтелектуальних шляхів у парадигмі новітньої доби. Проблематика конґруентності процесів пізнання й оперування даними гуманітарних і технічних наук вимагає достеменного аналізу й синтезу на міждисциплінарному рівні. Дослідження системи аксіологічних цінностей сучасної парадигми інноваційної особистісно зорієнтованої освіти вимагає новітнього осмислення культурологічної спадщини минулого. Не зважаючи на значну кількість дослідження творчої спадщини Тараса Шевченка, аксіологічна складова у системі художньої культурологічної спадщини Великого Кобзаря як засіб у творенні інноваційної моделі сучасної професійної особистісно зорієнтованої освіти ще не стала предметом окремого вивчення.

Проблема формування різних граней культури знайшла широке відображення у зарубіжній та вітчизняній науковій думці. Досліджується філософія культури (П. Гуревич, В. Межуєв, С. Франк та ін.), соціологія культури (П. Струве та ін.), педагогіка культури (С. Гессен, І. Зязюн, В.Кремень та

ін.); культурологія як філософський феномен (Б. Кононенко та ін.).

Питання виокремлення професійної культури фахівців різного профілю в структурі їхньої загальної культури вже привернули увагу чималі кількості дослідників, серед яких О.Андрущенко, І.Бех, Л. Байкіна, Л. Гребенкіна, Л. Зеліско, І. Ісаєв, Н.Ничкало, О.Сухомлинська, І. Сенча, та ін. На нинішній час постала проблема визначення конкретних шляхів реалізації формування культурологічного світогляду студентів технічних університетів, майбутніх професіоналів-фахівців.

Ці проблеми є складовою частиною культурологічної підготовки студентів технічних університетів. Сучасному етапові розвитку вітчизняної історико-педагогічної думки притаманна динамічна інтеграція знань, перевага надається комплексному, всебічному аналізу об'єктивних історичних явищ, домінантою наукових досліджень стає посилення зв'язків між науками та науковими явищами.

Завдання нашого дослідження: розглянути систему аксіологічних цінностей культурологіч-

ної спадщини Шевченка Т.Г. як концептуальний засіб у творенні парадигми сучасної інноваційної особистісно зорієнтованої освіти.

Освіта XXI століття, наснажена передовими ідеями доби, стає потужним механізмом формування як економіко-технічної, так і філософсько-культурологічної парадигми сучасного соціуму, тому що вона є одним із важливих засобів творення та поширення сучасних інноваційних досягнень людства.

У Національній доктрині розвитку освіти України в XXI столітті одним із пріоритетних напрямків визначається виховання особистості, здатної орієнтуватися «в реаліях і перспективах соціокультурної динаміки», підготованої до життя і праці в суспільстві. Осмислення соціокультурних процесів, які відбуваються у навколишньому світі, стає фундаментом для формування культурологічного світогляду сучасного студента.

Осягнення художньої спадщини, провідних ідей слов'янського єднання та самобутності у творчості Тараса Шевченка на новітньому рівні розвитку української історії дозволяє по-новому осмислити проблему співвіднесення розвитку людської індивідуальності і світу, що дозволяє витворювати відповідний навчально-виховний культурологічний феномен; який сприятиме формуванню не лише якісно нового фахівця; а і сприятиме становленню взаєморозуміння як між народами, так і між окремими індивідами.

Взаємодія науки і мистецтва в системі сучасної парадигмальної освіти не спрощує роль культурології як самостійної науки. Пошук нових культурологічних парадигм сучасності стає визначальним архетипом у системі інноваційних пошуків мистецтва.

Технічна еволюція суспільства, яка спричинила до якісного накопичення інформаційного матеріалу, увійшла у кризовий психологічний та інформаційний періоди. В епоху новітніх численних відкриттів, вибухового технічного розвитку, система культурологічних дисциплін потребує якісного осмислення як у змістовому, так і методичному вимірі. Вона покликана уніфікувати досягнення технічних галузей знань та співвіднести його із розвитком гуманітарної галузі.

Такі процеси не могли не спричинити кризовий психологічний та інформаційно-технологічний періоди в системах освіти й науки. Разом з тим в епоху становлення модерної цивілізації, розвитку smart / інформаційних технологій, система культурологічних дисциплін потребує якісного осмислення, осягнення й усвідомлення як у змістовому, так і методологічному вимірі, всезагальної уніфікації доробків та досягнень технічних галузей знань включно із співвіднесенням

рівня прогресу в царині технічних дисциплін з поступальним розвитком гуманітарної галузі в системах знань, пізнання й комунікації.

Останні десятиліття у розвитку культурологічної сфери характерні практичною відсутністю формування у людей почуття доброти, милосердя, співчуття, порозуміння, взаємодопомоги; пропаганда насильства, жорстокості, визиску створюють відповідне середовище, у якому нівелюється душа людини. Проблема „я і світ” у творчості Тараса Шевченка логічно трансформується у проблему „я і Україна”, «Україна як частина слов'янського світу».

Тараса Шевченка особливо цікавить проблеми становлення слов'янського світу у її історично-генетичному розвитку. Бо щоб бажане стало явним – воно мусить перейти через самоусвідомлення цілого народу. І момент отого процесу автор передає крізь призму суб'єктивного „я”. Дані мотиви є логічним продовженням культурологічних поглядів Яна Коллара та й усього всеслов'янського культурного просвітництва того часу, у творах яких звучить звернення до віків, де зеленіла „споконвіків слов'янська буйноквіта липа” (Ян Коллар).

Під впливом поетичних і публіцистичних закликів стрепенулася до глибин свідомості слов'янська душа Тараса Шевченка. «Великий подвиг Тараса Шевченка полягає передусім у тому, що він, відродивши поняття про свій народ – повернувши цьому поняттю його споконвічну гідність, – водночас підніс до загальнолюдського рівня і відроджувану літературу цього народу», – писав І.Дзюба.

І. Франко наголошував на великій ролі Шевченка в усвідомленні українства як частини слов'янського світу, що й через півстоліття «свідомі українці не перестають бути слов'янофілами в душі Коллара й Шевченка» [3].

Переконання Шевченка стали логічним продовженням естетично-філософської думки свого часу, адже осмислення етнічної й культурної самобутності, як це мало місце в діяльності Києво-Могилянської колегії, зокрема у творах З. Копищенського, П. Беринди, І. Гізеля, хорвата Ю. Крижанича, російського вченого М. В. Ломоносова (критика ним норманської теорії) стали основою осмислення слов'янознавства як системи. Одним із засновників наукового слов'янознавства став чеський філолог та історик Й. Добровський (1753–1829 рр.). Чехи Шафарик і Коллар не лише започаткували слов'янознавство як окрему цілісну дисципліну, а й пробудили великий інтерес до культури та історичних доль слов'янства. У Польщі слов'янознавчі дослідження пов'язані з Я. Потоцьким, С. Лінде, Й. Лелевичем, А. Міцкевичем, у

Болгарії – з появою "Історії славено-болгарської" (1762 р.) Паїсія Хілендарського, у Сербії – з дослідженнями Й. Раїча і В. Караджича, у Словенії – з розвідками В. Канітара.

Створення Товариства об'єднаних слов'ян та Кирило-Мефодіївського товариства, відкриття кафедр слов'янського профілю в Московському, Петербурзькому, Казанському, Харківському університетах, у паризькому Парі де Франс та в університетах Відня, Будапешта, Берліна, Ляйпцига сприяли появі ряду слов'янознавчих видань, з якими, очевидно був знайомий і Шевченко. Український романтизм, від якого невіддільний ранній Шевченко, був специфічною складовою частиною слов'янського відродження (яке відбувалося в контексті європейських національних рухів – так званої «доби націй» – після Великої французької революції та наполеонівських воєн).

Світ відкривав для себе слов'янство і через наукові студії і через художнє слово. Т. Г. Шевченко в посьвяті "Шафарикові" (поема "Єретик") звертався до чеського й словацького філолога-славіста з такими словами: Слава тобі, любомудре, Чеху-слав'янине! Що не дав ти потонути В німецькій пучині Нашій правді. Твоє море Слав'янськеє, нове! У творі Шевченка говорилося про те, що виростили в кайданах "слав'янські діти", і що сім'я слов'ян роз'єдналися, було випущено "усобищ лютую змію". Слава тобі, Шафаріку, Во віки і віки! Що звів еси в одно море Слав'янські ріки! [4].

У трактуванні Шевченка, Україна і світ, слов'янство і світ – як логічний підсумок мислительної ріки, у яку заходиш як у надійну пристань. Гра слів „коли”, „ніколи”, „ніщо” домінують із безконечністю, вічністю. Як продовження безконечності, як траєкторія четвертого виміру; через який проходять воскреслі душі і найсвятіше: прагнення чину – во ім'я власної землі.

У даному випадку спостерігаємо нерозривну єдність двох субстанцій, де одна не мислиться без іншої; бо затікає у небозвід високої долі. Традиційно прийнято такий рівень зображення (відображення): де одна площина височить навпроти іншої, де іде сповідально-описовий плин мови. У творчості Тараса Шевченка спостерігаємо абсолютно взаємопроникнення, взаєморозчинення субстанцій.

Це абсолютно інший психологічний якісний рівень, де біль чужий болить як власний, де своя доля є частиною долі іншої. У спрямуванні людини до Бога переважають апелятивні структури, у спрямуванні людини до людини знаходимо чимало експресивних конструкцій. У творчості Тараса Шевченка людина «активний діяч, а не пасивний спостерігач. Вона пізнає, вивчає навколишній

світ, створений Богом, вона вибудовує цілу систему знань, зафіксованих у національній мові. Але не тільки. Людина формує систему досвіду, яка має велике значення у практичному житті» [1].

Так приходимо і до якісно нового розшифрування символічної назви поетичної книжки – „Кобзар”. Образ, овіяний історичною романтикою. І так впливає легендарний міфологічний образ у поетичному контексті книжки як символ повернення. Втеча – повернення, єдність протилежностей. Оцей дуалізм смерті-воскресіння, де торжествує істина воскресіння особистості, а відтак і народу. «Людина відчуває у собі присутність Того, хто її створив, відчуває це з особливим душевним трепетом і любов'ю, відчуває свій внутрішній голос, який до неї промовляє. Августин блаженний сказав про це досить точно: «Ти прошив моє серце Словом Твоїм, і я полюбив Тебе...» [1]. Філософія прощання не означає філософії розлуки (розставання) – це філософія прощення світові його недосконалості і примітивності. Загальні закони розвитку підпорядковують собі і розвиток особистості, і держави, і цивілізації. Так філософія буття стає філософією світу. А пошук гармонії буття – синонімом краси.

Усвідомити себе і світ у собі для Тараса Шевченка – це пізнати Слово, зрозуміти закони початку і безконечності; пізнати таїну глини і шепіт трави, дзюркотіння води і задуму крила. Так веселка простягається обрусом до неба, а небо сходить на землю вічністю, так душа очищується і освячується сльозою – як молитвою. Так приходять усвідомлення найвищих людських цінностей і смислу життя. Вічність у Тараса Шевченка не холодна і вічна субстанція – вона пахне полянами і м'ятою, дотиком руського вечора і дівочою долоною. У світі мрій, русалок і русальних вечорів виходить із вод вічності Слово – аби освітити існування людства. У шелестінні чайних крил, у магії материнської молитви, у пристрасті любовних освідчень, у первозданності людського життя, у жазі народження і тузі прощання і прощення.

Все людське життя для Тараса Шевченка – це шлях між світлом і темрявою, між вибором „бути” і „не бути”... Цей вибір стоїть і перед великими цивілізаціями, і перед кожною людиною. На роздоріжжі світла – розчахнута душа епохи. Високі мотиви оживають із новою пристрасною силою; бо іде протидія дії, бо рано чи пізно кожен із нас опиняється перед вибором – як перед можливістю народження і необхідністю смерті.

Пристрасний, високо інтелектуальний, імпульсивно заворожуючий стиль Тараса Шевченка – неначе продовження стилю досліджень Шафарика, який ніс у собі гуманістичний загальнослов'янський підтекст. Його всебічне знання

слов'янської філології, старожитностей, психології й звичаїв етносу були далекими від суто академічних студій. З них випромінювалося світло надії. І, як писав Т. Шевченко в уже згадуваній посвяті про прозоріння з ледве тліючої "іскри": "Прозрів еси // В попелі глибоко // Огонь добрий смілим серцем". Шафарик засвітив "світоч правди, волі... // І слав'ян сім'ю велику // Во тьмі і неволі // Перелічив до одного"[4].

Тарас Шевченко продовжує інтелектуальний поступ Шафарика на молекулярно-атомному рівні, де підсвідомість народу вибухає іскрами нечуваної краси. Зі словечка, слова вичаплює пісню – схожу іноді на гомінні гортанних чи горлових звуків; прогорнеш пучечками снігової завії, покропиш мертвою і живою водою, обіллеш цілющими сльозами. І вибухає плачем – як молитвою, отими птахами, що ширяють над небом української душі. І вибирає повітря – як риба, викинута на берег, коли загублені слова молитов, аби віднайти їх у своїй душі назавжди, – станеш високим небом над тисячолітнім полем українськості – як зоря, як печаль, як молитва, як доля – котру не оминати. І ще немає розділових знаків – бо вони ще не народжені у лоні першовитоків: є лише легкий дзвін слова як молитви, як найвищої суті і найголовнішої спраги.

Філософія становлення буття, філософія становлення слов'янства – один із провідних мотивів творчості Тараса Шевченка. Зі сльози і смутку, із думання і вічності, із ударних дзвонів душ, які зачаровували світ постає висока і свята сутність державності. Бо вона починається на найпершій порі не із переможного поклику зброї чи насильства; а з пружного дзвону думки як первня історії. І нехай вітри тисячоліть вкривали пилом небуття щось дуже важливе і для нас, і для світу – залишається біль душі, котрий рятує народи і племена над останньою прірвою.

М. Жулинський та І.Дзюба наголошують: «Шевченко високо цінував боротьбу за волю, відчайдушність і самопожертву, великість вдачі і доль, які народжувалися в обороні рідної землі, нескореність і незмиренність – усе те, чого, на його думку, бракувало сучасникам. Це теж був урок минулого сучасності, але з того уроку видобувалися зовсім інші цінності... У Шевченка набагато тверезіший і, можна сказати, глибший підхід до історії, гіркіше і мужніше її розуміння. Він не втішає себе ілюзіями, він розуміє, що все минає не для того, щоб повернутися. І народ ніколи не поверне собі втраченого в тому самому вигляді. Відчуття неповоротності руху від самого початку було властиве поетичній філософії Шевченка» [3].

Тарас Шевченко – починаючи з найдавнішої глибини – створює духовний образ часу; показує

його місце у світовому просторі. Письменник робить виклик мовчанню, він розриває білі одежі мороку небуття – як для себе, так і для народу; бо ж вони – єдине ціле, бо для того, щоб писати, потрібно вивчити історію духовного буття людства, «не минаючи ніже титли, ніже тої коми».

Цей заповіт Шевченка стосується повною мірою і до літературознавчих студій з вивчення художньої спадщини поета. Як кожному талановитому чоловікові, Шевченкові часто було незатишно серед оточуючих. Великі люди приречені на самотність і нерозуміння не лише сучасників, а нерідко і нащадків. Можливо, саме тому так гостро постає тема новітнього осмислення ролі Шевченка у духовному поступі людства і проблема використання його творчості у сучасному навчально-виховному процесі.

Концепція сучасної професійної освіти вимагає формування у випускників нестандартного мислення, що передбачає практичну готовність майбутнього фахівця до генерування неординарних технічних ідей; вміння виявляти суть проблеми або ситуації, оцінювати її та визначати шляхи реалізації; знання методології науково-технічного пошуку і методів наукового дослідження; визнання необхідності безперервної освіти і самоосвіти тощо.

Усі ці характеристики сьогодні відображають суть нової якості фахівця, бо сучасний випускник технічного університету повинен бути не лише професіоналом, але й здатним успішно адаптуватися до нових соціально-економічних умов, бути конкурентноздатним на ринку праці. Найважливішою її характеристикою є спрямованість, а найбільш істотним показником професійної спрямованості майбутніх фахівців є усвідомлення їх діяльності як неперервного процесу вирішення завдань. Інакше кажучи, високий ступінь сформованості професійного мислення майбутніх спеціалістів – це основне завдання у навчальному закладі [2].

Формування особистості майбутнього фахівця технічного профілю – процес складний і тривалий. Він потребує створення чіткої системи неперервної освіти. При цьому особливого значення набуває вузівський етап такої освіти. Системоутворюючим чинником тут виступають мотиваційні цілі професійної підготовки фахівця якісно нового типу.

Готовність майбутніх фахівців до здійснення культуротворчої функції освіти, культуровідповідної професійно-педагогічної діяльності, культурологічного аналізу освітньо-культурних явищ і фактів є основою становлення процесу сучасної професійної освіти і її творчої трансформації. Культурологічний підхід у сучасній освіті, як бачимо на прикладі осмислення слов'янознавчих

студій Тараса Шевченка, є частиною загальної тенденції гуманізації та гуманітаризації суспільства, яка визначає культуроцентричну парадигму організації освіти, котра взаємодіє з соціоцентричною та людиноцентричною.

Таким чином, на прикладі дослідження ідеї самосвідомості та єдності слов'ян у творчості Тараса Шевченка, ми бачимо, як вирішується проблема становлення особистості студентів – важливий компонент формування професійної компетентності; як на прикладі варіативних технологій забезпечуються основи культурологічної підготовки майбутніх професіоналів-фахівців, що є основою забезпечення основ культурологічної підготовки сучасних студентів.

Культурологія активно трансформує естетичні концепції та категорії в осмислення та вдосконалення педагогічного процесу. У даному процесі складовими чинниками виступають три первинні установки – естетична, теоретико-пізнавальна і практична (утилітарна), кожна з яких по-своєму впливає на мислення людини. Культурологічний компонент знаходиться в тісній взаємодії з науковим і практичним у системі архетипу сучасної професійної освіти. Специфіка співвідношення культури та мистецтва стає все більш різноманітним. Культурний компонент набуває все більшого простору в системі найрізноманітніших галузей знань.

Список використаних джерел

1. Історія української школи і педагогіки: Навчальний посібник. За редакцією Любара О. – К.:Знання, 2003.– 450 с.
2. Кремень В. Філософія національної ідеї: людина, освіта, соціум.– К., 2007.– 576 с.
3. Дзюба Іван, Микола Жулинський. На вічному шляху до Шевченка // Тарас Шевченко. Зібрання творів: У 6 т. – К., 2003. – Вип. 1: Поезія 1837–1847. – С. 9–66 [українською].
4. Слов'янська античність: Написання П.І. Шафарика. – Москва, 1838. – Вип. 1, Вип. 3.– С. 268 [українською].
5. Франко Іван. Жіночий полон у російських народних піснях // Франко Іван. Твори у 20 томах. 1961.–Р.16.– С.90 [українською мовою].
6. Шевченко Т.Г. Єретик. Поема на слов'янських мовах. – Київ, 1991. С. 40.
7. Yakubovskaya M. S. Problems of formation of cultural competence and its interaction with deontology as the basis for the formation of professional competence of students of technical profile (from the experience of the doctor of pedagogical sciences, professor Vasileva MP) // Modern trends in science and education / Współczesne tendencje w nauce i edukacji 27.02.2014 – 28.02.2014 Olsztyn \ Olsztyn.

References

1. *History of the Ukrainian School and Pedagogy* (2003) A Textbook. Edited by Lubar O. – K.: Knowledge, 2003– 450 p. [in Ukrainian].
2. Kremen K.V.(2007) *Philosophy of the National Idea: Man, Education, Socium*. K., 2007.- 576 p. [in Ukrainian].
3. Dziuba Ivan, Mykola Zulinsky (2003). *On the eternal path to Shevchenko* // Taras Shevchenko. Collected Works: In 6 vols. – K., 2003. – Vol. 1: Poetry 1837–1847. – pp. 9–66 [in Ukrainian].
4. *Slavic Antiquity: Writing by PI Shafarik*.(1838) – Moscow, 1838. – Vol. 1, Vol. 3.– P. 268 [in Russian].
5. Franco Ivan (1961). *Female captivity in Russian folk songs* // Franko Ivan. Works in 20 volumes. 1961.–P.16.– P.90 [in Ukrainian].
6. Shevchenko T.G.(1991) *Heretic. Poem in the Slavic Languages*. – Kiev, 1991. P. 40 [in Ukrainian].
7. Yakubovskaya M. S.(2014) *Problems of formation of cultural competence and its interaction with deontology as the basis for the formation of professional competence of students of technical profile (from the experience of the doctor of pedagogical sciences, professor Vasileva MP)* // Modern trends in science and education / Współczesne tendencje w nauce i edukacji 27.02.2014 – 28.02.2014 Olsztyn \ Olsztyn [in Poland].

Марія Якубовская. Виктория Будзинская. Система аксиологических ценностей в творчестве Тараса Григорьевича Шевченко – важная составляющая формирования личности современных студентов

На примере изучения творческого наследия Тараса Шевченко рассматривается проблема аксиологической составляющей в алгоритме становления личности студентов как важный компонент формирования их профессиональной компетентности; частично обоснованно вариативные технологии обеспечения основ культурологической подготовки будущих профессионалов-специалистов. Исследуются концептуальные аксиологические основы художественного наследия Великого Кобзаря, ведущих идей славянского единения и самобытности в творчестве Тараса Шевченко на новейшем уровне развития украинской истории позволяет по-новому осмыслить проблему соотношения развития человеческой индивидуальности и мира.

Данные концептуальные принципы позволяют творить соответствующий учебно-воспитательный культурологический феномен современного образования. Рассматривается роль аксиологических основ, способствующих формированию качественно нового специалиста; становлению взаимопонимания между народами и между отдельными индивидами.

Исследуется стратегия воспитания молодежи в духе сохранения, приумножения культурологического наследия, познания и осознания и привлечения к общечеловеческим ценностям требует от педагогов высокого уровня эрудиции, общей культуры, способности к самообразованию, самовоспитания и

педагогического таланта, профессиональной компетентности личности, которая является носителем и транслятором ценностей духовной культуры, способна творчески решать проблемы и стремится изменить к лучшему не только свою жизнь, но и стремится изменить к лучшему свою жизнь и положение своей страны.

На примере анализа культурологических взглядов культурологических взглядов Тараса Шевченко рассмотрены проблемы аксиологии как предмет целостного и системного исследования на конкретных примерах доказано, что формирование культурологической компетентности связано с системой ценностных установок студента. Исследуются аксиологические основы культурологии как фактор обеспечения социальной устойчивости системы отношений человека и общества, человека и других людей, эффективно влияет на формирование сознания, самосознания, социально-профессиональных качеств личности.

Ключевые слова: системный, компетентностный, личностно-деятельностный, культурологический и аксиологический методы, культурологическая компетентность, профессиональное образование.

Maria Yakubovska, Viktoriya Budzinska. The system of axiological values in the work of Taras Shevchenko – an important component of the formation of personality of modern students

The example of studying the creative heritage of Taras Shevchenko deals with the problem of axiological component in the algorithm of becoming a student's personality as an important component of the formation of their professional competence; the variational technologies of providing the basics of cultural training of future professionals are partially substantiated. The conceptual axiological foundations of the artistic heritage of the Great Kobzar, the leading ideas of Slavic unity and identity in the work of Taras Shevchenko at the newest level of development of Ukrainian history, allow us to re-think the problem of correlating the development of human individuality and the world.

These conceptual principles allow to produce the relevant educational and cultural phenomenon of modern education. The role of axiological principles that contribute to the formation of a qualitatively new specialist is considered; developing mutual understanding between peoples and between individuals.

The strategy of education of young people in the spirit of preservation, augmentation of cultural heritage, cognition and awareness and attraction to common human values requires from teachers a high level of erudition, general culture, ability to self-education, self-education and pedagogical skill, professional competence a culture capable of creatively solving problems and seeking to change for the better not only their own lives, but also seeking to change for the better their own lives and the position of their country.

The example of the analysis of cultural views of the cultural views of Taras Shevchenko considers the problems of axiology as the subject of a holistic and systematic study, and concrete examples show that the formation of cultural competence is connected with the system of student's values. The axiological principles of cultural studies as a factor of ensuring the social stability of the system of relations between man and society, man and other people are studied, which effectively influences the formation of consciousness, self-consciousness, social and professional qualities of personality.

Keywords: systemic, competence, personality-activity, cultural and axiological methods, cultural competence, professional education.